

СОФИЯ

ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА
НА КИРИЛСКИТЕ БУКВИ

SOFIA

EUROPEAN CAPITAL
OF THE CYRILLIC SCRIPT

Издава се по повод на 1150-годишнината
от създаването на славянската азбука
и в подкрепа на кандидатурата на София
и Югозападния район за културна столица
на Европа 2019

In occasion of the 1150 anniversary of creation
the Cyrillic alphabet and supporting the campaign
SOFIA AND SOUTHWEST REGION EUROPEAN
CAPITAL OF CULTURE CANDIDATE 2019

В началото бе буквата

Кирилицата е дълбоко вкоренена в ценностната система на българите и се възприема като основен елемент на българската национална идентичност. Неслучайно година след присъединяването на Република България към Европейския съюз тогавашният вице-президент на Европейската комисия подчерта, че с присъединяването си България е донесла в Съюза третата европейска писмена система – кирилицата и така е допринесла за мира и разбирателството в него. Кирилицата като основен елемент на българската култура и на кирило-методиевската традиция в България е един от естествените символи в кампанията „София и Югозападният район – кандидат за Европейска столица на културата 2019“. В София се съхраняват някои от най-древните образци на славянската писменост – епиграфски паметници и средновековни ръкописи, които са част от културното наследство на Европа. Именно те са представени в албума, както и по-късни, а и съвременни отгласи на кирило-методиевската писмена традиция.

Албумът е подготвен в Българската академия на науките – от Кирило-Методиевския научен център в сътрудничество с Националния археологически институт и Научния архив на БАН

The Cyrillic script is deeply rooted in the value system of Bulgarians and is seen as an essential element of Bulgarian national identity. Not accidentally year after the accession of Bulgaria to the European Union, the then vice-president of the European Commission stressed that Bulgaria's joining brought to the Union the third European writing system – the Cyrillic and thus contribute to peace and reconciliation in it.

The Cyrillic alphabet as main element of Bulgarian culture standing for the Cyrillo-Methodian tradition in Bulgaria is one of the implicit elements of the campaign "Sofia and the Southwestern region – candidate for European Capital of Culture 2019". Some of the oldest pieces of Slavic graphic culture are kept in Sofia – epigraphic evidences and medieval manuscripts that are part of the cultural heritage of Europe. These are presented in the album and modern echoes of Cyrillic tradition as well.

The album is prepared at the Bulgarian Academy of Sciences – by the Cyrillo-Methodian Research Centre in collaboration with the National Institute of Archeology with Museum and the Scientific Archive of BAS

О оумѣ ѡгньныи • ѡ доброгласнаи трѣбо • ѡ славнѡу пѣснѣи • ѡ ластовице
златоглаголиваи • ѡ жыче слажен меда • въ прѣчѣхъ Кѡриле прѣмѣдрѣ всѣхъ насъ помѣни:~

(Добричанов миней, среднобългарски паметник от XIII в.)

Това са думите, с които от хилядолетие българите славят паметта на един от първите си светци – Константин-Кирил Философ. И днес тези думи ехтят в българските храмове и ни припомнят делото, което приобщи към християнската цивилизация славянските региони на Средна и Югоизточна Европа. Славянската азбука, фонетично писмо, създадено от светите братя Кирил и Методий върху основата на говоримия език на българските славяни от Солунско, разчупва през IX в. гръцко-латинския модел на европейската писмена култура и прави книжовен един народен език. Така третата европейска графична система и делото на Кирил и Методий стават завинаги разпознаваем български знак. Отбелязвайки Кирило-Методиевата година, обявена от ЮНЕСКО като юбилейна за Моравската мисия на славянските апостоли, ние поставяме акцент върху създаването на славянската азбука. Така честваме НАЧАЛОТО – началото на мисията и основата на славянската писмена култура и почитаме нейния създател.

Българските букви са един от фундаментите на българската идентичност. Те са част от богатата графична култура по нашите земи, идваща от недрата на хилядолетията. Ще се убедим в това дори ако от цялото обилие на паметници споменем само Карановската пинтадера от IV хилядолетие пр.Хр., смятана понякога за най-старата писменост в Европа и буквите върху тракийските съкровища (лист 1) или пък отворим корпусите на латинските и гръцките надписи, намерени в България (лист 2). Първите български владетели обогатяват тази дълговечна традиция със своите първобългарски надписи (лист 3) – самобитен феномен, ясно отличаващ се от гръцко-латинските епиграфи. На тази синкретична графична култура, пречупена през призмата на византийската образованост и на тънкото познаване на славянския говор в родния Солун, стъпва Константин Философ, създавайки с помощта на своя брат Методий славянското писмо, превърнало се в един от фундаментите на българската духовност. Та не можеше ли да продължи практиката да се използва гръцкият език като лингва франка за българските славяни? Или латинският за западните? Отговорът звучи в един от най-прекрасните образци на старата славянска литература – в поетичния Проглас към Евангелието, където се казва: „Голи са всички народи без книги, защото не могат да се борят без оръжие с противниците на нашите души“. Защото всъщност сложната философия на християнството, неговата система от догми, богатият му ритуал не могат да се предават по устен път, както това е ставало при езическите религии. Те изискват буквена кодификация, която да устрои приемането на християнството не като просто покръстване, а като възприемане на сложен комплекс от културно-идеологически явления, немислимо без писменост.

Това е разбирал моравският княз Ростислав, когато, притиснат от църковната опека на франките и настанилите се в земите му немски духовници, иска от византийския император Михаил III учител за народа си в новата вяра на разбираем език. Та да се намесват чуждите в политиката на княжеството и да не подриват неговата политическа самостоятелност. Михаил възлага тази учителска мисия на двамата Солунски братя, тъй като, както твърди Константиновото житие, „всички солунчани говорят чисто по славянски“.

Носител на византийската образованост в изпълнения със славяни Солун, доказан мисионер с тънък езиков усет, според описанието на неговите мисии, Константин–Кирил приема да оглави мисията за Моравия и да създаде азбука –инструмент за графично предаване на българската реч от IX век. Така той създава глаголицата (лист 4), изумително свидетелство за способността на създателя ѝ да долавя най – тънките фонетични нюанси на езика. С гениален усет той определя буквени знаци за гласни и съгласни, немалко на брой, които са типични само за българския изговор от IX в., специално означава с диакритични знаци някои омекчавания на съгласните и безупречно оформя естетически цялата азбука. Глаголицата е самотитно писмо, стоящо далеч от съвременните си буквени системи в Европа – гръцката и латинската и е свършен графичен израз на фонетични състав на българския език от IX в.

След създаването на глаголицата започва преводаческата дейност на Константин–Кирил и на Методий, превърнала един необработен език в гъвкав инструмент за предаване на гръцкия оригинал. Актът на превеждането на избрани части от евангелския текст става основа за превръщането на езика на българските славяни от Солунско в литературен език. Ето как е описано това два века по-късно от един от гръцките предстоятели на Охридската архиепископия: *„...те довели докрай в България своето начинание...най-напред за упражняването и-отличното разбиране на народния говор, а сетне и забележителното разбиране на писмените знаци и най-точното познаване на думите, чрез които да направят за тукашните племена превода на Свещеното писание от гръцки на български... Изнамериха букви, подходящи за езика на българите, както бяха решили, и им съставиха книги, равни по брой на нашите [т.е. гръцките], от старата и новата благодат”. По подобен начин звучат сведенията и на един латински житиен текст от същата епоха, който разказва, „че славянската земя Моравия приела ...Христовата вяра в старо време, но българите получили тази милост преди това. Защото някой си Кирил, родом грък, бил обучен еднакво в латинското и гръцкото писмо и след като българите приели вярата, се заел да я проповядва и на народа, живеещ в Моравия. А когато ги спечелил за Христа, с помощта на Божията милост изнамерил и нови букви и превел Стария и Новия завет. Освен това установил литургията да се пее на един език, както се прави това и досега в повечето славянски земи, главно в България и така спечелил много души за Христа“.*

Константин Кирил умира на 14 ден на февруари през 869 г. в Рим, където папата е осветил славянските книги и е посветил в църковен сан няколко от Кирило-Методиевите ученици. Той е погребан тържествено в базиликата на св. Климент, третия Римски папа, чийто мощи открива на Херсонския полуостров и донася в Рим. Методий, след повторно връщане в Рим е ръкоположен за архиепископ на Моравско-Панонския диоцез и така всъщност всички основни предназначения на Моравската мисия са изпълнени: създадена е книжовна и литургична традиция на славянски език и е изградена независима от немското духовенство църковна организация. Поради непоследователната политика на моравския княз Светополк обаче Моравската мисия отива постепенно към своя заник. Смъртта на Методий е и неин край, но въпреки неуспеха тази мисия слага началото на бъдещото културно обособяване на славянските народности в Европа. Спасеното в България дело на славянските апостоли (лист 8) го прави един от основните символи на националната идентичност на славянските народи, белег за принадлежност към цивилизацията на Християнска Европа, но и подтик към обединение и търпимост между хората на този континент, чиито патрони са светите братя.

О оумѣ вѣнныи • в доброгласнаѣ трѣбо • в славноу пѣснѣвыи • в ластовницѣ
 златоглаголиваѣ • в жычѣ слаженѣ меда • въ прѣчдѣхъ Кѣриле прѣмѣждѣ всѣхъ насъ помѣни:~

(Dobriyanov Menaion, middle-Bulgarian record, 13th c.)

For over a millennium the words written above are solemnly pronounced by Bulgarians to glorify the memory of one of the most notable saints of theirs - Constantine-Cyril the Philosopher. These words still echo in Bulgarian churches to remind the great deed that involved the Slavic regions of Central and Southeastern Europe to Christian civilization. In 9th c. the Slavic Alphabet – a phonetic script created by Saints Cyril and Methodius on the basis of spoken Bulgarian Slavs' language of Thessalonica – broke the Greco-Latin model of European literary culture and raised the Slavonic vernacular to written-literary level. So the third European graphic system and the deed of Cyril and Methodius have become a recognizable Bulgarian sign forever. Noting the Cyril and Methodius' year, pronounced by UNESCO as the anniversary of the Slavic apostles' Moravian mission, we are focusing now on the creation of the Slavic alphabet. That is the way for us to celebrate the BEGINNING – the beginning of Mission and founding of Slavic literary culture, and its Creator as well.

Bulgarian letters are one of the substructures of Bulgarian identity. They are part of the rich graphic culture of our lands coming from the depths of millennia. There can be no doubt about that even if we mention only the clay seal from Karanovo village within the whole abundance of monuments – record of the past, 4th millennium BC, that sometime is recognized as the eldest European alphabet. The same idea could be pointed out if we look at letters on Thracian treasures (sheet 1) or if we open the corpora of the Latin and Greek inscriptions found in Bulgaria (sheet 2). Bulgarian first rulers enriched this long-lasting tradition with their proto-Bulgarians inscriptions (sheet 3), which is a distinctive phenomenon that stays clearly different from Greek-Latin epigraphs. This syncretic graphic culture, seen through the prism of Byzantine erudition and subtle knowledge of Slavic speech in Philosopher's own Thessalonica, became the basis for Constantine to step on, while creating with the help of his brother Methodius the Slavic letters. In the period ahead these letters will become one of the foundations of the Bulgarian spirituality. Really, why it couldn't be continued the practice of using the Greek language as lingua franca for the Slavs of Bulgaria or Latin for western Slavs? The answer stays in one of the best samples of Old-Slavic literature: the poetic Proglas (Proclaim) to the Gospel: *"All nations with no books are nude for left without weapons they are not able to fight against the enemies of our souls"*. Indeed, the integrated philosophy of Christianity, its system of dogma and rich ritual can not be transmitted orally, as has happened in pagan religions needs written codification to prepare the adoption of Christianity not just as a conversion, but by adopting a complex of cultural and ideological phenomena. All that appears as unthinkable without letters.

It had been understood by Prince Rastislav of Moravia, as being pressed down by the wardship of Frankish church and German ecclesiastics settled within his land, he asked the Emperor Michael III for a teacher that could teach his people on the new religion in understandable language. Rastislav raised for no foreign intervention in his principality and subversion of its political independence. The Emperor assigned this teaching mission on the two brothers of Thessalonica, since, as it was argued in Life of Constantine, *"all Thessalonians speak in pure Slavonic"*.

As being holder of Byzantine education in Thessalonica, a city that was over inhabited by Slavs, and being proven missionary as well, with thin linguistic sense, according to the description of its mission, Constantine-Cyril agrees to lead the mission to Moravia and create the alphabet as a tool for graphic rendition of 9th century Bulgarian speech. Thus he created Glagolitic Alphabet (sheet 4), which is an amazing testament of his ability to detect the most comprehensive phonetic nuances of language. With a brilliant sense he defines the alphabetic characters for numerous vowels and consonants typical only for Bulgarian utterance of the IX century. He specifically meant with diacritics some softening of consonants and perfectly formed whole alphabet in aesthetic. Glagolitic is an original letter, staying away from its contemporary alphabetic systems in Europe – Greek and Latin. It is a perfect graphic description of the phonetic composition of IX century Bulgarian language.

After the creation of the Glagolitic Constantine-Cyril and Methodius started their translation work that transformed a rough language into a flexible instrument for the transmission of the Greek original. The act of translation of some selected parts of the Gospel text become a basis for transforming the language of the Bulgarian Slavs from Thessalonica into a literary language. Here's how it was described two centuries later by a Greek head of the Archbishopric of Ohrid: *"they led their deed in Bulgaria to the very end... at first for rehearsing and perfect understanding of native speech, and then the remarkable understanding of the written characters and most accurate knowledge of the words with which to make for local tribes the translation of Holy Writ from Greek into Bulgarian... They found letters suitable for the language of Bulgarians, as they had decided, and composed some books for them that were equal in number to ours [i.e. Greek] from the old and the new grace"*... The information provided by a contemporary Latin Vita sounds similarly. It tells that *"Slavonic country of Moravia accepted... in old times the Christian faith, but Bulgarians received that grace before them. For, somebody called Cyril, Greek-born, equally educated in Latin and Greek letters, and after Bulgarian adopted the Faith, he started to preached to the people living in Moravia. And when he attracted them for Christ sake, with the help of Our Lord mercy he found new letters and translated Old and New Testaments. Furthermore, the established the liturgy to be sung in the same language as it goes till now in most Slavic lands, mainly in Bulgaria, and so he won many souls for Christ"*.

Constantine-Cyril died on the 14th day of February 869 in Rome, where the Pope had blessed the Slavonic books and dedicated in san some of the Cyril and Methodius' students. The Philosopher was solemnly buried in the Basilica of St. Clement, the third Roman Pope, whose relics Constantine had found in Hersones peninsula and had brought them to Rome. Methodius, after his second return to Rome, was ordained for a bishop of the Moravian-Pannonian diocese. Thus, all underlying fundamental of the Moravian mission were met: literary and liturgical tradition in Slavic language had been created, a church organization independent from the German clergy had been settled. Because of the inconsistent policy line of Moravian Prince Sviatopolk the Moravian mission went to the collapse. Methodius' death put the final point, but even failing this mission marks the beginning of a future cultural differentiation of Slavic nationalities in Europe. The Slavic apostles' deed saved in Bulgaria (sheet 8) makes it one of the main symbols of national identity of the Slavic peoples, a sign of belonging to the civilization of Christian Europe, but urge for unity and tolerance among people of this continent, whose patrons are the Holy brothers.

БЪЛГАРИЯ – ЗЕМЯ НА ДРЕВНА ПИСМЕНОСТ
BULGARIA - LAND OF ANCIENT GRAPHIC CULTURE

БЪЛГАРИЯ – ЗЕМЯ НА ДРЕВНА ПИСМЕНОСТ

BULGARIA – LAND OF ANCIENT GRAPHIC CULTURE

1. Златен пръстен с надпис на тракийски език с гръцки букви от с. Езерово, Първомайско, V в. пр.Хр. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

1. Golden ring with a Thracian inscription written in Greek letters from Ezerovo village near Parvomay, 5th c. BC. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

2. Мраморна плоча с клетвен договор на гръцки език от тракийския град Севтополис (близо до днешния град Казанлък), III в. пр.Хр. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

2. Marble plate with a contract-oath in Greek from the Thracian city of Seuthopolis (near to city of Kazanlak, Central Bulgaria), 3th c. BC. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

3. Надпис от каменна гробница от с. Кьолмен, Преславско – текст на тракийски език с гръцки букви, бустрофедон (двупосочно писмо) V в. пр.Хр. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

3. Inscription of Kyolmen village near Preslav–Thracian text written in Greek boustrophedonic (bi-directed) script, 5th c. BC. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

4. Глинен печат (пинтадера) с врязани знаци от селищната могила в с. Караново, Новоагорско, втора половина на IV хил. пр.Хр. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

4. Clay seal with pictograms from Karanovo village, near Nova Zagora, 4th millennium BC. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

И ПИСАХА С ЧУЖДИ БУКВИ...
...И С ЧЕРТУ И РЕЗКУ
THEY WROTE IN FOREIGN LETTERS...
...AND IN NOTCHES AND CUTS

И ПИСАХА С ЧУЖДИ БУКВИ...
...И С ЧЕРТУ И РЕЗКИ
THEY WROTE IN FOREIGN LETTERS...
...AND IN NOTCHES AND CUTS

1. Надпис на тракийския владетел Реметалк I, I в. пр.Хр. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

1. Inscription of the Odrysian king of Thracia Rhoemetaces I, 1st c. BC.
National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

2. Бронзова седемлъча розета от Плиска с прабългарски рунически знаци, VII–IX в. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

2. Bronze seven-beam rosette with Proto-Bulgarian runic signs on it. Pliska, 7th–9th c.
National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

3. Военна диплома от император Веспасиан на ветерани, между които „Дула, син на Датус“ от тракийското племе беси, с. Брезник, Пернишко, 70 г. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

3. Military diploma issued by emperor Vespasianus to retiring veterans, among them a certain "Dula(s), son of Datu(u)s" of the Thracian tribe Bessi. Bresnik village, Pernik district, 70 AD. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

4. Мраморна колона на хан Омуртаг (814–831) в чест на бог Тангра, от с. Мадара, Шуменско. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

4. Marble column of Khan Omurtag (814–831) in honor of Tangra, the main god of the Bulgarian pagan pantheon, Madara vilage, near Shumen. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

5. Прабългарски рунически знаци върху варовик от с. Бяла, Варненско, VIII–IX в. Национален исторически музей – София

5. Proto-Bulgarian runic signs on limestone, Bjala village, Varna district, 8th–9th c. National History Museum – Sofia

ПЪРВОБЪЛГАРСКИТЕ КАМЕННИ НАДПИСИ THE PROTO-BULGARIAN STONE INSCRIPTIONS

1

2

3

4

ПЪРВОБЪЛГАРСКИТЕ КАМЕННИ НАДПИСИ

THE PROTO-BULGARIAN STONE INSCRIPTIONS

1. Варовикова колона със строителен надпис на хан Омуртаг (814–831) на гръцки език, 821/822 г., с. Чаталар (днес с. Хан Крум), Шуменско – първият запазен паметник, съдържащ етнонима „българи“. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

1. Limestone column with a Greek building inscription of Khan Omurtag (814–831) from Chatalar (today Han Krum, Shumen district), the oldest witness of the ethnonym "Bulgarians", 821/822. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

2. Мраморна колона с триумфален надпис за превземането на Димотика, 812/813 г. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

2. A triumph marble column dedicated to the capture of the city of Dimotika (Didymoteicho) by Bulgarians, 812/813. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

3. Мраморна колона с гръцкия текст на 30-годишния мирен договор между България и Византия от 815 г. Намерена е в с. Сюлейманкьой (днес с. Сечище), Шуменско. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

3. Marble column with a Greek text on it – the Thirty years peace contract between Bulgaria and Byzantium, 815, Suleymankyoy (today Sechiste) Shumen district. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

4. Мраморна колона с надпис на гръцки език, съдържащ допълнителни клаузи към мирния договор между България и Византия от 815 г., гр. Търговище. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

4. Marble column with a Greek text on it – Addendum to the Thirty years peace contract between Bulgaria and Byzantium from 815, Targoviste. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

Блаженно бы

ПЪРВАТА СЛАВЯНСКА АЗБУКА

THE FIRST SLAVONIC ALPHABET

Глаголицата. Дизайн и пространствено оформление Злати Чалъков,
80-те години на XX в. Национален исторически музей, София

The Glagolitic alphabet. Design and Layout Zlati Chalakov, eighties of the 20th c.
National History Museum, Sofia

МОРАВСКАТА МИСИЯ. ДЕЛОТО НА КОНСТАНТИН ФИЛОСОФ THE MORAVIAN MISSION. S. CONSTANTINE THE PHILOSOPHER'S LIFE-WORK

1

2

3

4

5

МОРАВСКАТА МУСИЯ. ДЕЛОТО НА КОНСТАНТИН ФИЛОСОФ

THE MORAVIAN MISSION.

S. CONSTANTINE THE PHILOSOPHER'S LIFE-WORK

1. Крепостта Девин, VIII в., едно от най-важните укрепления във Велика Моравия. Днес тя е музеен археологически комплекс, в близост до Братислава, Словакия

1. The Devin castle, 8th c., one of the most important fortifications in Great Moravia, now archeological site and museum near Bratislava, Slovakia

"Моравският княз Ростислав направи съвет със своите князе и с моравците и изпрати пратеници при цар Михаил с тия думи: „Нашият народ се отметна от езичеството и държи християнския закон, но нямаме такъв учител, който да ни обяснява на наш език истинската християнска вяра. Затова, господарю, изпрати ни такъв епископ и учител.“
Из Пространното житие на Константин-Кирил

"...Rastislav, the Prince of Moravia, took counsel with his princes and the Moravians and appealed to Emperor Michael, saying: "Though our people have rejected paganism and observe Christian law we do not have a teacher who can explain to us in our language the true Christian faith. Therefore, O lord, send us such a bishop and teacher..." (The Slavonic Life of S. Constantine-Cyril the Philosopher)

"Философът си отиде и според стария си обичай се отдаде на молитва заедно с другите си сътрудници. И Бог, който слуша молитвите на своите раби, скоро му яви това, и той веднага състави азбуката и започна на пише евангелските думи."

Из Пространното житие на Константин-Кирил

"The Philosopher went and, following his old habit, gave himself up to prayer together with his associates. Hearing the prayer of His servants, God soon appeared to him. And immediately Constantine composed letters and began to write the words of the Gospel." (The Slavonic Life of S. Constantine-Cyril the Philosopher)

2. Прибина е първият известен владетел на княжество Нитра (825–833), по-късно и княз на Панония (840–861). Негов наследник на престола става синът му Коцел (861–876)

2. Pribina, the first known ruler of the principality of Nitra (825–833), later prince of Pannonia (840-861). He was inherited by his son Kocel (861–876)

3. Паметникът на св. Кирил и Методий, дело на скулптора Емил Венков, открит в Микулчице, Чешка Република на 23 май 2009 г.

3. SS. Cyril and Methodius' monument, Mikulčice, Czech Republik, inaugurated on 23th of May 2009. Sculptured by Emil Venkov

4. Моравската легенда (Tempore Michaelis) - латинско житие на св. Кирил от XIV в. в препис от XV в. на Националната библиотека във Варшава

4. Moravian Legend (Tempore Michaelis) – a Latin vita of SS Cyril and Mehodius, 14th c. in a 15th c. copy of the National Library, Warsaw

5. Църквата „Св. Маргарита“ в Копчани, построена през IX в., сега в Словакия. Легендата разказва, че в нея е отслужвал литургия архиепископ Методий

5. S. Margareta's of Egypt church, 9th c., Kopčany, Slovakia. It is believed that archbishop Methodius celebrated masses in it

„Като пристигна в Моравия, Ростислав го прие с големи почести и като събра ученици, даде му ги да ги учи“.
Из Пространното житие на Константин-Кирил

"When Constantine arrived in Moravia, Rastislav received him with great honor. And he gathered students and gave them over to Constantine for instruction." (The Slavonic Life of S. Constantine-Cyril the Philosopher)

„Когато прекара четиридесет месеца в Моравия, Константин отиде да посвети учениците си. По пътя го прие Коцел, панонският княз, който, желаейки силно да усвои славянските книги, даде му около петдесет ученика да се учат на тях.“
Из Пространното житие на Константин-Кирил

"Constantine spent forty months in Moravia, and then left to ordain his disciples. On the way, Kocel, Prince of Pannonia, received him. Liking himself to learn the Slavic letters; Kocel gave him about fifty students to be taught them". (The Slavonic Life of S. Constantine-Cyril the Philosopher)

“КАТО УЗНА ЗА ФИЛОСОФА,
РИМСКИЯТ ПАПА ИЗПРАТУ ЗА НЕГО”
“UPON LEARNING OF CONSTANTINE,
THE POPE IN ROME SENT FOR HIM”

1

2

3

“НА ВСИЧКИ ОНЕЗИ СЛАВЯНСКИ ОБЛАСТИ
АЗ ГО ИЗПРАЩАМ КАТО УЧИТЕЛ”
“I SEND HIM TO ALL THOSE
SLAVIC LANDS AS A TEACHER”

1

2

3

„КАТО УЗНА ЗА ФИЛОСОФА, РИМСКИЯТ ПАПА ИЗПРАТИ ЗА НЕГО“

“UPON LEARNING OF CONSTANTINE, THE POPE IN ROME SENT FOR HIM”

1. Посрещане на мощите на св. Климент, донесени в Рим през 867 г. от Константин и Методий. Стенопис от базиликата „Сан Клементе“ в Рим, X–XI в.

1. Meeting the relics of S. Clement, pope of Rome, in Rome in 867, carried by Constantine and Methodius. Wall painting in "San Clemente", Rome, 10th–11th c.

2. Проложно житие на св. Климент Римски от Службата за Климент Римски. Празничен миней от началото на XV в. Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 23

2. The short life of S. Clemens, pope of Rome. Festal menaion, beginning of 15th c. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Coll. X, № 23

3. Хроника на манастира Казаурия, Абруцо – Италия, със стихотворна похвала за Константин-Кирил Философ, XII в. Национална библиотека, Париж

3. Chronicle of the Casauria monastery in Abruzzo, Italy, containing an Euology to S. Constantine the Philosopher, 12th c. Cod. lat. 5411, National Library, Paris

НА ВСИЧКИ ОНЕЗИ СЛАВЯНСКИ ОБЛАСТИ АЗ ГО ИЗПРАЩАМ ЗА УЧИТЕЛ

“I SEND HIM TO ALL THOSE SLAVIC LANDS AS A TEACHER”

1. Хроника на монаха Далимил, гл. 23 и 24, разказващи за Методий. Латински превод на първото летописно съчинение, написано на чешки език през XIV в. Ръкопис от средата на XIV в. Народна библиотека на Чешката република, XII.E.17

1. The Chronicle of so-called Dalimil, cap. 23 and 24 with a narrative about S. Methodius. Latin translation of the first chronicle written in Czech language, 14th c. Cod. XII.E.17, National library of the Czech Republic

2. Писмо на папа Йоан VIII (872–882) до великоморавския княз Светополк (870–894), с което папата потвърждава архиепископския сан на Методий и ортодоксалността на неговите възгледи, юни 880 г. Ръкопис от края на XI в. Секретен архив на Ватикана, Reg. Vat. 1

2. Letter of pope John VIII (872–882) to Svatopluk, prince of Great Moravia (870–894), confirming the archbishopric of S. Methodius and the orthodoxy of his doctrine: June 880, Reg. Vat. 1, 11th c. Vatican Secret Archives

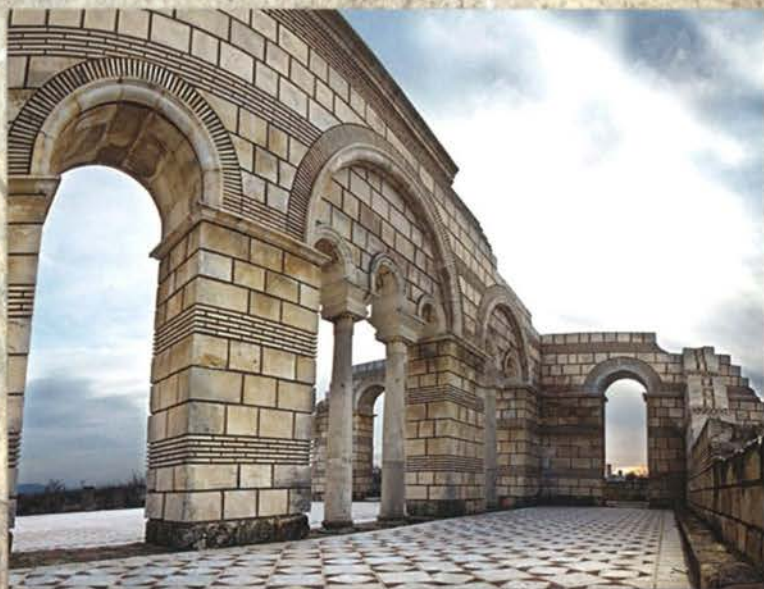
3. Св. Горазд, когото Методий избира за свой наследник. Художник Едита Амбрушова, 1991 г.

3. S. Gorazd, pointed out as a successor of S. Methodius by the archbishop himself. Painter Edita Ambrusova, 1991

“ДА НАПРАВЯ ЯВНО ТВОЕТО СЛОВО ЗА НАРОДА”
“TO MAKE YOUR WORD CLEAR TO THE PEOPLE”

1

2

3

4

5

„ДА НАПРАВЯ ЯВНО ТВОЕТО СЛОВО ЗА НАРОДА“

“TO MAKE YOUR WORD CLEAR TO THE PEOPLE”

1. Княз Борис I-Михаил (852–889, † 907) посреща Кирило-Методиевите ученици. Стенопис от Асен Гицов в църквата „Св. Седмочисленици“ в София, 1990 г.

1. Bulgarian Prince Boris I - Michail (852–889, † 907) meets the pupils of SS. Cyril and Methodius. Wall paintings by Assen Gitcov, The Seven saints Church, Sofia, 1990

2. Голямата базилика в Плиска от IX в. Частична реконструкция

2. The Great Basilica in Pliska, capital of the First Bulgarian Kingdom. 9th c., a reconstruction

„Изповедниците Христови, понеже знаели, че Господ заповядва на гонените от такъв град да бягат в друг град, законнели за България, за България си мислели и се надявали, че България е готова да им даде спокойствие. [...] Климент, като взел със себе си Наум и Ангеларий, се отправил по пътя, който водел към Дунава [...] Когато пристигнали при Борис, те били приети с почит и както трябвало да бъдат приети почтени във всяко отношение и уважавани мъже.“

Из Пространното житие на Климент Охридски от Теофилакт Охридски

"The Confessors of Christ, aware that God orders the chased in such a town to run away in another place, they began to crave for Bulgaria with hope to find there peace...When they came to prince Boris, he received them with honor as venerable and respectable men."

The Greek Life of S. Kliment of Ohrid

3. Печат на княз Борис

3. Seal of prince Boris I - Michail

**Аз се Богу моля с тия думи:
Боже, светотворче, що създаде
Видим свят и дивен свят невидим!
Господ-дух прати ми ти в сърцето
Да ме лъхне с пламенното Слово...**

Из Азбучна молитва, края на IX в.

The Alphabetical Prayer, end of 9th c.

4. Троен кръст от Плиска, втората половина на IX – началото на X в. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

4. Triple cross from Pliska, 2nd half of 9th – beginning of 10th c. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

5. Княз Борис I-Михаил. Стенопис от църквата „Св. Илия“ в манастира „Св. Петка“, с. Бистрица, Софийско, 2009 г. Художник Владимир Аврамов и колектив

5. Prince Boris I - Mihail, Wall painting in S. Elias church, Bistrice village near Sofia, 2009. Painted by Vladimir Avramov and team

КИРИЛИЦАТА – АЗБУКАТА, СЪЗДАДЕНА В БЪЛГАРИЯ
CIRILICA – THE ALPHABET CREATED IN BULGARIA

КИРИЛИЦАТА - СЪЗДАДЕНА В БЪЛГАРИЯ

CIRILICA- THE ALPHABET CREATED IN BULGARIA

Кирилица. Дизайн и пространствено оформление Злати Чалъков,
80-те години на XX в. Национален исторически музей, София

The Cyrillic alphabet. Design and layout Zlati Chalakov, eighties of the 20th c.
National History Museum, Sofia

ЦАР СИМЕОН И БЪЛГАРСКИЯТ ЗЛАТЕН ВЕК KING SIMEON AND THE BULGARIAN GOLDEN AGE

1

2

4

3

5

ЦАР СИМЕОН И БЪЛГАРСКИЯТ ЗЛАТЕН ВЕК

KING SIMEON AND THE BULGARIAN GOLDEN AGE

1. Живописен портрет на цар Симеон. Художник Димитър Гюдженов, 1927 г.

1. Portrait of the Bulgarian King Simeon, painted by Dimitar Gjudzhenov, 1927

2. Златоструй – сборник с поучителни слова, приписвани на Йоан Златоуст.

Предисловие към пълната редакция, споменаващо поръчителската воля на цар Симеон (893–927) за съставянето на сборника. Ръкопис от 1474 г., Руска държавна библиотека в Москва, Сбирка на Московската духовна академия, № 43

2. Zlatostruy – a collection of homilies, ascribed to John Chrysostom. Introduction to the long version stating the commissioning of King Simeon (893–927) for the collection to be compiled, 15th c. Russian State Library, Moscow, Theological Academy coll. № 43

3. Изборник от 1073 г., известен още като Светославов изборник или Симеонов сборник. Държавен исторически музей в Москва, Синодална сбирка, № 1043.

Похвалата за цар Симеон тук е преадресирана към киевския княз Светослав

3. The "Izbornik " of 1073, called also Izbornik of Svetoslav or Simeon's miscellany. State Historical Museum, Moscow, Synodal coll. № 1043. The Eulogy to king Simeon is addressed here to prince Svetoslav of Kiev

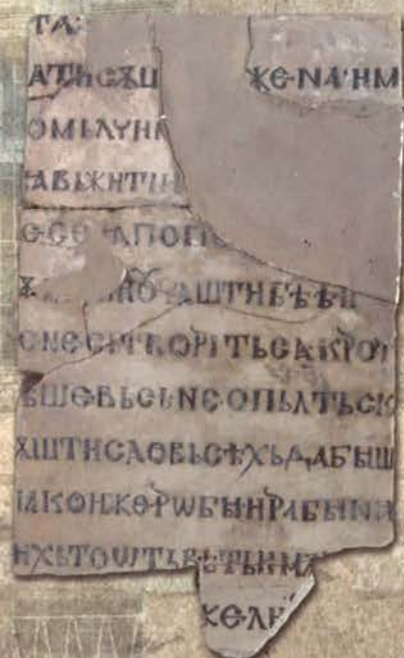
4. Похвалата за цар Симеон от края на Изборника от 1073 г.

4. The Eulogy to king Simeon at the end of the Izbornik of 1073

5. Знаците на зодиака от Изборника от 1073 г.

5. The Zodiac signs from the Izbornik of 1073

СТАРИ И НОВИ БУКВИ В ПАМЕТА НА КАМЪКА OLD AND NEW LETTERS IN THE MEMORY OF THE STONE

СТАРУ И НОВУ БУКВУ В ПАМЕТТА НА КАМЪКА

OLD AND NEW LETTERS IN THE MEMORY OF THE STONE

1. Двуетичен (на български и на гръцки) надпис върху оловен кръст от X в., с. Голеш, Силистренско. Национален исторически музей, София

1. Inscription (Greek–Bulgarian bilingual) on a leaden cross, 10th c., Golesh village, Silistra district. National History Museum, Sofia

2. Надгробна плоча на чъргубиля Мостич с надпис на кирилица, X в., Преслав. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

2. Gravestone of ichirgu-boil Mostich (the third ranking official in the First Bulgarian kingdom), 10th c., Preslav. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

3. Оброчен камък с надпис на кирилица и отделни глаголически букви от края на IX – началото на X в., с. Цар Асен, Силистренско. Регионален исторически музей – Русе

3. Votive inscription in Cyrillic and Glagolitic letters, end of 9th – beginning of 10th c. from Tzar Asen village, Silistra district. Regional History Museum – Rousse

4. Литургичен текст на кирилица върху белоглинена керамика от X в. Преслав. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

4. Liturgical text in Cyrillic on ceramics, 10th c., Preslav. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

5. Двуетичен надгробен надпис (на български и гръцки) на Лазар от края на X в., Плиска. Музей към националния историко-археологически резерват „Плиска“

5. Funeral inscription (Greek–Bulgarian bilingual) of Lazarus, end of 10th c. Pliska. National historical and archeological reserve Museum “Pliska”

ГЛАГОЛИЦАТА И КИРИЛИЦАТА ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ THE GLAGOLITIC AND CYRILLIC SCRIPTS DURING THE CENTURIES

1

2

3

4

5

6

7

ГЛАГОЛИЦАТА И КИРИЛИЦАТА ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ

THE GLAGOLITIC AND CYRILLIC SCRIPT DURING THE CENTURIES

1. Мюнхенски кирилско-глаголически абецедар от XII в. Написан е върху последния лист от латински ръкопис от XI в. Баварска държавна библиотека в Мюнхен, Clm 14485

1. Abecedarium Monacense: Cyrillic-Glagolitic abecedarium, 12th c. addition to the Latin 11th c. manuscript. Bavarian State Library, Munich, Clm 14485

2. Асеманиево евангелие. Глаголически паметник от втората половина на X или от началото на XI в., Апостолическата библиотека – Ватикана, Cod. Vat. Slav. 3

2. The Glagolitic Codex Assemanianus (the Gospel of Assemani), 2nd half of 10th c. – beginning of 11th c. Vatican Apostolic Library, Cod. Vat. Slav. 3

3. Зографско четириевангелие. Глаголически паметник от X–XI в., Руска национална библиотека, Санкт Петербург, Глаг. 1

3. The Glagolitic Codex Zographensis, 10th–11th c., Bulgarian Zograph Monastery, Mount Athos, now in Russian National Library, S. Petersburg, Cod. Glag. 1

4. Глаголическа бележка в кирилски ръкопис от края на XI в. Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 37

4. Glagolitic note in a Cyrillic manuscript, end of 11th c. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Collection X, № 37

5. Глаголическо заглавие и инициали в препис на библейските пророчески книги с тълкувания. Руски ръкопис от XV–XVI в. със старобългарски първообраз, Руска държавна библиотека, Москва, Сбирката на Троицко-Сергиевата лавра, № 89

5. Glagolitic title and initials in the Bible books of Prophets with commentaries. Russian copy of a Bulgarian protograph, 15th–16th c. Russian State Library, Moscow, Laura Coll. № 89

6. Битолски триод, втората половина на XII в. – употреба на глаголически букви в кирилски ръкопис. Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 38

6. The Triodion of Bitola (Manastir), 2nd half of 12th c.: use of Glagolitic script in a Cyrillic manuscript. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Collection X, № 38

7. Евангелие, писано с хърватска ъглеста глаголица, XV в., фрагмент

7. Glagolitic script, Croatian angular type in a Gospel fragment from 15th c.

ОТ КАМЪКА ДО ПЕЧАТНАТА КНИГА – ПСАЛМУТЕ FROM STONE TO PRINTED BOOK - THE PSALMS

ОТ КАМЪКА ДО ПЕЧАТНАТА КНИГА – ПСАЛМУТЕ

FROM STONE TO PRINTED BOOK - THE PSALMS

1. Псалтирен текст върху варовиков блок от църквата на манастира при с. Равна, X в. Исторически музей в Провадия

1. Psalter text on limestone, Ravna Monastery, 10th c. History museum, Provadia

2. Болонски псалтир от XIII в., в който се споменава името на цар Иван-Асен II (1218–1241). Библиотека на университета в Болоня, Италия, Cod. 2499

2. Bologna psalter, 13th c. in which the name of Bulgarian king Ivan-Asen II (1218–1241) is mentioned. Bologna university Library, Cod. 2499

3. Софийски псалтир, известен още и като Иван-Александров песнивец, 1337 г. Съдържа послеслов с Похвалата за цар Иван-Александър (1331–1371), по чиято заръка е бил преписан псалтирът. Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 2

3. Sofia psalter (1337), called also "Pesnivetz" of king Ivan Alexander (1331–1371), who commissioned the making of the book. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Collection X, № 2

4. Боянски псалтир от втората половина на XIII в. Национален исторически музей, София

4. Boyana psalter, 13th c. National History Museum, Sofia

5. Псалтир от Троицко-Сергиевата лавра, XVI в. Руска държавна библиотека в Москва, № 49

5. Psalter, 16th c. Russian State Library, Moscow, Laura Coll. № 49

6. Томичов псалтир от средата на XIV в. Държавен исторически музей в Москва, Муз. 2752

6. The Tomic Psalter, 14th c. illuminated Bulgarian psalter from Tyrnovo. State Historical Museum, Moscow, Mus. 2752

7. Псалтир от Троицко-Сергиевата лавра, XVI в. Руска държавна библиотека в Москва, № 48

7. Psalter, 16th c. Russian State Library, Moscow, Laura Coll. № 48

8. Печатен руски псалтир от 1789 г.

8. Russian Psalter, printed in 1789

„ТОВА Е БОЖИЯТ ДАР!“ МАТЕЎ, МАРК, ЛУКА И ЁОАН
“THIS IS THE GIFT OF GOD!”
MATTHEW, MARK, LUKE AND JOHN

1

2

3

4

5

6

„ТОВА Е БОЖИЯТ ДАР!“ МАТЕЎ, МАРК, ЛУКА И ЪОАН

“THIS IS THE GIFT OF GOD!”
MATTHEW, MARK, LUKE AND JOHN

1–4 Четириевангелие от XVI в.

Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 15:

1–4 Four Gospels, 16th c.

Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Collection X, № 15:

1. Евангелие от Матей

1. Gospel of Matthew

2. Евангелие от Марк

2. Gospel of Mark

3. Евангелие от Лука

3. Gospel of Luke

4. Евангелие от Йоан

4. Gospel of John

5. Четириевангелие от първата четвърт на XVII в. Църковноисторически и архивен институт, София, № 18

5. Four Gospels, 17th c. Church-historical and archival Institute – Sofia, № 18

6. Четириевангелие от средата на XVII в. Църковноисторически и архивен институт, София, № 31

6. Four Gospels, 17th c. Church-historical and archival Institute – Sofia, № 31

СРЕДНОВЕКОВНАТА СЛАВЯНСКА КНИГА THE MEDIEVAL SLAVIC BOOK

1

2

3

4

СРЕДНОВЕКОВНАТА СЛАВЯНСКА КНИГА

THE MEDIEVAL SLAVIC BOOK

1. Подвързии на ръкописни книги

1. Bindings of manuscripts

2. Метални закопчалки за книги. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

2. Brass clasps of manuscript books. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

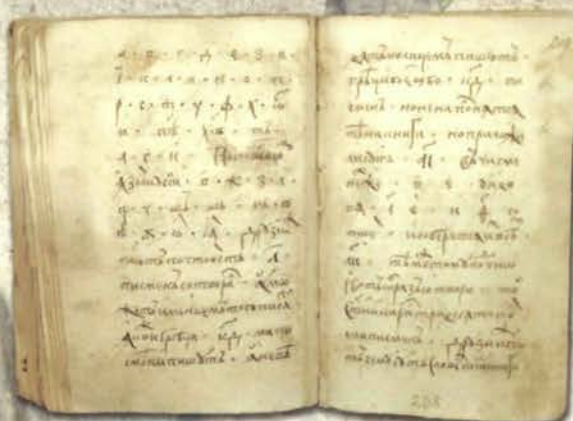
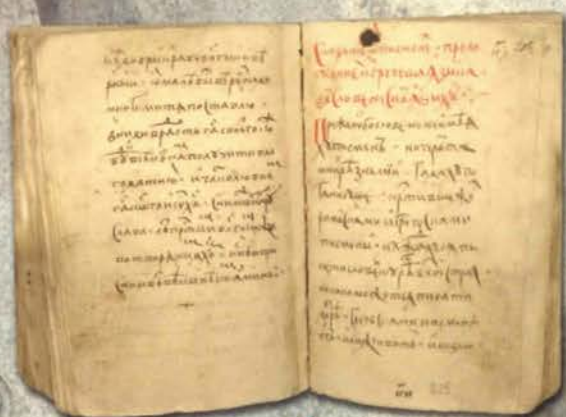
3. Инструменти за писане и за приготвяне на бои и мастила. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

3. Writing instruments and pots for preparing inks and paints. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

4. Восъчна табличка Възстановка на модел от XI в., Национален исторически музей, София

4. Wax tablet. Reconstruction from 11th c. original, National History Museum, Sofia

МУИТ ЗА АЗБУКУТЕ THE TALE OF THE LETTERS

МУТЪТ ЗА АЗБУКУТЕ

THE TALE OF THE LETTERS

1. Сказание за буквите. За смяната на гръцкия език със славянския

1. The tale of the letters. About replacing Greek with Slavic language

2. Славянските букви

2. The Slavic Letters

3. За създаването на гръцката азбука

3. The tale of Greek alphabet

4. Сказание за руската азбука

4. The tale of the Russian Alphabet

5. За пермската азбука – част от Житието на Стефан Пермски. Сборник с жития от XV в. Руска национална библиотека в Санкт Петербург, Вяз. Q.10

5. The tale of the Perm Alphabet in Stephan's of Perm Vita, 15th c. Russian National Library, S. Petersburg, Vjazemski coll. Q.10

6. Византийският император Михаил III (842–867) възлага мисията за създаване на славянското писмо на Константин-Кирил и на Методий. Миниатюра от Радзивилловския летопис, края на XV в. Библиотека на Руската академия на науките в Санкт Петербург, № 34.5.30

6. Byzantine Emperor Michael III (842–867) entrusts the Moravian mission to Constantine Cyril and Methodius. The Radziwill Chronicle, 15th c. Library of the Russian Academy of Sciences, S. Petersburg, № 34.5.30

7. Азбучен акростих от руски кодекс от XV в. Руска държавна библиотека в Москва, Сбирката на Троицко-Сергиевата лавра, № 176

7. Alphabetical acrostic in a Russian 15th c. manuscript. Russian State Library, Moscow, The Holy Trinity–St. Sergius Lavra coll., № 176

МАГИЧЕСКАТА СИЛА НА БУКВИТЕ THE MAGIC POWER OF THE LETTERS

1

2

3

4

МАГИЧЕСКАТА СИЛА НА БУКВУТЕ

THE MAGIC POWER OF THE LETTERS

1. Оловна пластина-амулет (лице и гръб) от IX–X в., Караач теке в околностите на гр. Варна. Регионален исторически музей, Варна

1. Leaden lamella-amulet (recto-verso), 9th–10th c. , Karaach tekke near Varna. Regional History Museum, Varna

2. Хартиен свитък-амулет от началото на XVIII в. от колекцията на Центъра за славяно-византийски проучвания „Акад. Иван Дуйчев“, София, Cod. D. Slavo 32

2. Protective paper scroll, beginning of 18th c. Ivan Dujchev Centre for Slavo-Byzantine studies, Sofia, Cod. D. Slavo 32

3. Позлатен сребърен амулет с предпазна молитва срещу болести, написана на гръцки. Открит е върху гърдите на 10-годишно дете в некропол от Перперикон, XI в.

3. Golden-plated silver, amulet with a Greek protecting prayer against illness, 11th c., from a child tomb in the necropolis of Perperikon, Kardzhali district

4. Хартиен свитък-амулет от XVIII в. с отбелязано име на притежателя му. Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 116

4. Paper scroll-amulet with the name of it's owner. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Collection X, № 116

*Като фон – Княжеският дворец (Националната художествена галерия и Институтът по етнология и фолклористика при Българската академия на науките), София
In the background – the Prince palace (National Art Gallery and the Institute of Ethnology and Folklore studies at the Bulgarian Academy of Sciences), Sofia*

БУКВИТЕ В ДЕЛНИК И В ПРАЗНИК LETTERS IN WORKDAY, LETTERS IN FEAST ...

БУКВИТЕ В ДЕЛНИК И В ПРАЗНИК

LETTERS IN WORKADAY, LETTERS IN FEAST ...

1. Сребърна лъжица с надпис „Владимирова лъжица“, с. Коркина, Дупнишко, XIII в.
Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

1. Silver spoon captioned as "The spoon of Vladimir", Korkina village, Dupnitca, 13th c.
National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

2. Великденски яйца с възкресни текстове и изображения, изписани
от проф. Климентина Иванова, 2013 г.

2. Dyed Easter eggs painted with Paschal texts and images by Prof. Klimentina Ivanova, 2013

3. Календар-рабош от 1897 г. Национален исторически музей, София

3. Tally calendar, 1879. National History Museum, Sofia

4. Женски колани от Софийско, върху които се разпознават различни букви
от българската азбука. От етнографската сбирка на Националния
исторически музей, София

4. Lady's belts from Bulgarian custom dresses with letters'of the Bulgarian alphabet,
Sofia district. National History Museum, Sofia

5. Знаците и имената на зодиите, на месеците и на дните на български, турски и
румънски език, поместени в сборника на Стоянчо Пенюв – Ахтар, 1842 г.,
Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 102.

5. Signs of the Zodiac with their names and the names of months and week days in the
miscellany of Stoyancho Achtar, 1842. Scientific Archive of the Bulgarian Academy
of Sciences, Collection X, № 102

СРЕДНОВЕКОВНАТА КИРИЛО-МЕТОДИЕВСКА ТРАДИЦИЯ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ THE MEDIEVAL CYRILLO-METHODIAN TRADITION ADOPTED BY THE BULGARIAN REVIVAL

СРЕДНОВЕКОВНАТА КИРИЛО-МЕТОДИЕВСКА ТРАДИЦИЯ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ

THE MEDIEVAL CYRILLO-METHODIAN TRADITION ADOPTED BY THE BULGARIAN REVIVAL

1. Икона на Светите седмочисленици. Зограф Александър от Ямбол, 1866 г., дарена на първия български храм във Варна „Св. Архангел Михаил“. Музей на Възраждането, Варна

1. The Seven saints (SS Cyril and Methodius and their disciples). Icon by Alexander Zograph, 1866. Museum of the Bulgarian Revival, Varna

2. Метална матрица за шампи „Св. Кирил и Методий“. Втората половина на XIX в. Гравьор Владимир Карастоянов от Самоков. Национален археологически институт с музей при Българската академия на науките

2. "SS. Cyril and Methodius". Metal matrix for engravings, 19th c. Engraver V. Karastoyanov. National Institute of Archeology with Museum at the Bulgarian Academy of Sciences

3. Икона на светите братя Кирил и Методий от неизвестен автор, XIX в. Регионален исторически музей – Варна.

3. "SS Cyril and Methodius". Icon by unknown artist, 19th c. Regional History Museum – Varna

4. „История славяноболгарская“: „За славянските апостоли“.

Препис на монах Никифор, 1772 г. Научен архив на Българската академия на науките, Сбирка X, № 96

4. "Istoriya Slavyanobolgarskaya" (Slavo-Bulgarian History by Paisij of Hilandar, 1762) copied by the monk Nikifor in 1772. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, Collection X, № 96

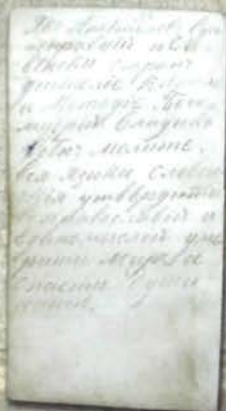
5. „Св. Методий покръства българския княз Борис“. Стенопис в църквата „Св. Неделя“ в Араповския манастир, близо до Асеновград, XIX в. Зографи Алекси Атанасов и Георги Данчов

5. "S. Methodius baptizes the Bulgarian prince Boris". Wall-paintings in the church of the Arapovo Saint Nedelya Monastery, near Asenovgrad, 19th c. Painters Alexi Atanasov and Georgi Danchov

*Като фон: Монументалната колона „За буквите“, пред Националния дворец на културата - София.
Автор Галин Малакчиев*

*In the background: the monumental column „About the Letters“ in front of the National Palace of Culture.
Sculptured by Galin Malakchiev*

СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ В БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА СИМВОЛИКА SS CYRIL AND METHODDIUS IN THE BULGARIAN NATIONAL SYMBOLS

1

2

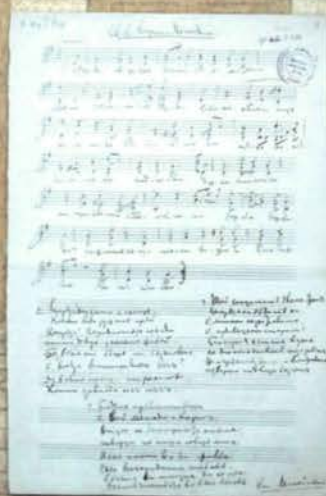
3

5

4

7

8

6

СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ В БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА СИМВОЛИКА

SS CYRIL AND METHODIUS IN THE BULGARIAN NATIONAL SYMBOLS

1. Тропар за св. Кирил и Методий, записан от Васил Левски на първата страница на тефтерчето му от 1871–1872 г. Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, София

1. Troparion (short hymn) in honor of SS Cyril and Methodius recorded by the Bulgarian national hero Vasil Levski on the first page of his pocket book of 1871–1872. SS Cyril and Methodius National Library, Sofia

2. Знамето на Българското научно благотворително дружество в Букурещ, 1892 г. Национален исторически музей, София

2. Ensign of the Bulgarian Scientific and Charity Society in Bucharest, 1892. National History Museum, Sofia

3. Самарското знаме – символ на българското освобождение. Дар от гр. Самара, Русия, за българските опълченци, 1877–1878 г. Военноисторически музей в София

3. The Samara flag – one of the most important military symbols of the Bulgarian Army, donated to the Bulgarian volunteers in the Russo-Turkish War of 1877–1878 by the citizens of the Russian city of Samara. Military History Museum, Sofia

4. Знаме на Трета Солунска дружина на Македоно-одринското опълчение на българската армия по време на Балканската война, (1912–1913)

4. Flag of the III Salonika battalion of the Macedonian-Adrianople Volunteer Force at the Bulgarian Army in the Balkan War (1912–1913)

5. Знаме на Единадесета Серска македоно-одринска дружина – главното знаме на Македоно-одринското опълчение, 1912

5. Flag of the Eleventh Battalion of the Macedonian-Adrianople Volunteer Force at the Bulgarian Army, 1912

6. Малко огърлие на ордена „Св. св. равноапостоли Кирил и Методий“, учреден с указ на цар Фердинанд на 18/31 май 1909 г. – най-високото отличие в орденската система на Царство България. Национален исторически музей, София

6. Small necklace of the Order "SS Cyril and Methodius, equal to the Apostles", the highest order in the III Bulgarian Kingdom, founded by King Ferdinand on 18th May 1909. National History Museum, Sofia

7. Химн на светите братя Кирил и Методий. Партитура и щимове за смесен хор по текст на Стоян Михайловски. Оригинален ръкопис на Добри Христов. Научен архив на Българската академия на науките, ф. 16к, а.е. 62

7. Hymn to the Holy brethren Cyril and Methodius. Manuscript score and voices for mixed choir on the text of Stoyan Michailovski recorded by Dobri Christov. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, F. 16k, № 62

8. Тропар за светите братя Кирил и Методий, глас 4-ти. Хармонизация на Добри Христов. Научен архив на Българската академия на науките, ф. 16к, а.е. 62

8. Troparion in honor of the Holy brethren Cyril and Methodius, Voice 4. Harmonisation by Dobri Christov. Scientific Archive of the Bulgarian Academy of Sciences, F. 16k, № 62

Издава се с финансовата подкрепата на Столична община
Програма Европа, 2013 г. и
се реализира в подкрепа на кандидатурата на София за
Европейска столица на културата – 2019 г.

Проектът "София – европейска столица на кирилските букви" е подготвен в
сътрудничество с Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на
науките и съфинансиран от Фондация "Палеобулгарика"

Publishing is founded by Sofia Municipality
Europe Programme 2013 and
is realizing to support candidature of Sofia to European Capital of Culture – 2019

The Project "Sofia – European Capital of the Cyrillic script" was prepared in collaboration
with the Cyrillo-Methodian Research Centre of the Bulgarian Academy of Sciences and
co-financed by Palaeobulgarica Foundation

© Палеобулгарика, Кирило-Методиевски научен център при БАН 2013
© Славия Бърлиева, Мая Иванова, Десислава Найденова - концепция и текст
© Ива Цанкова – художествено оформление
© Галина Филипова – редактор

ISBN 978-954-9787-22-1